

Glasoslovje in oblikoslovje

Nežka Černe Gec

Naslov: Glasoslovje in oblikoslovje
Izobraževalni program: nižje poklicno izobraževanje, pomočnik v biotehnikih
Modul: slovenščina
Sklop: Pravopis, oblikoslovje
Avtor: Nežka Černe Gec
Strokovna recenzentka: Natalija Plohl
Lektorica: Natalija Plohl

{Šempeter pri Gorici, 2011)

© Avtorske pravice ima Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije.

Gradivo je sofinancirano iz sredstev projekta Biotehniška področja, šole za življenje in razvoj (2008-2012).

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja, prednostna usmeritev: Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Vsebina tega dokumenta v nobenem primeru ne odraža mnenja Evropske unije. Odgovornost za vsebino dokumenta nosi avtor.

KAZALO

1	<i>GLASOSLOVJE</i>	4
1.1	Samoglasniki.....	4
1.2	Zvočniki.....	7
1.3	Nezvočniki.....	9
2	<i>OBLIKOSLOVJE</i>	11
2.1	Samostalnik.....	11
2.2	Pridevnik.....	16
2.3	Glagol.....	19
	<i>PRILOGA 1</i>	23
	<i>VIRI</i>	25

1 GLASOSLOVJE

Glasnike slovenskega knjižnega jezika delimo na:

- *samoglasnike* (vokale): a, i, u, ozki e (é), široki e (ê), ozki o (ó), široki o (ô), polglasnik (ə)
- *soglasnike* (konzonante), in sicer:
 - zvočniki: m, n, r, l, j, v
 - nezvočniki:
 - zvoneči nezvočniki: b, d, g, z, ž
 - nezvoneči nezvočniki: p, t, k, s, š, c, č, f, h

1.1 SAMOGLASNIKI

Samoglasniki – nosilci zlogov

Samoglasniki so nosilci zlogov; kolikor je samoglasnikov v besedi, toliko je zlogov.

Npr. torta (tor-ta) – 2 zloga

voz – 1 zlog

zabava – 3 zlogi

pripovedka – 4 zlogi

Tudi polglasnik je nosilec zloga, včasih ga pišemo s črko e, v drugih besedah pa nima svoje črke:

pes – 1 zlog, steza – 2 zloga, vrt – 1 zlog, trta – 2 zloga

1. Določite število zlogov v besedah.

morje	2	dež		kozorog	
zemlja		potok		prijateljstvo	
ocean		srd		vinograd	
nevihta		grbina		razočaranje	
grmenje		nebotičnik		prvina	

2. Podčrtajte zloge, v katerih je polglasnik.

krt, drzen, september, septembrski, Brdavs, veter, vetrni, trta, vrtoglavica, pesem, skrb, materializem

Črka e – glasniki é, ê, polglasnik (ə), i

Črka e se izgovori na različne načine:

- kot ozki e: vez, zveza, zebra, ...
- kot široki e: meni, tebi, metla, ...
- kot polglasnik: steza, kes, ves, ...
- kot i: vera, cerkev, merski, nekateri, ...

3. Kako izgovarjamo e v naslednjih besedah?

Zelišče, vernik, sem, previdno, sladoled, marsikateri, meriti, Koper, Prešeren, gaber

é ali ê	polglasnik	i

4. Vstavite pravilno črko.

Nisem znala rešiti naloge, v kat__ri je bilo potrebno izm__riti kote trikotnika. Veliko

v__nikov se je zbralo pred c__rkvijo. V učilnici ni nobenega v__rskega simbola.

Marsikat__ri dijak ima težave pri angleščini. Ivana obiskuje Bi__tehniško šolo, sm_r

pomočnik v bi__tehniki in oskrbi. Vršički vej so se v ledu in snegu bleščali kot

di__manti. Tvoje hč__re ne poznam. Pri več__rji smo se pogovarjali o novem filmu.

Prevzete besede

V prevzetih besedah večkrat najdemo dva samoglasnika drug ob drugem, pri branju pa izgovorimo vmes še j. Paziti moramo na pravilen zapis: črke j ne zapišemo, in sicer: higiena, dieta, material, sociala.

5. Vstavite besedo iz iste besedne družine ali besedo z isto predpono.

- *biologija*

Na naši šoli poučuje _____, ki raziskuje netopirje.

Veliko _____ razprav je objavljenih v reviji Proteus.

Na _____ šoli se izvajajo programi kmetijstva, živilstva in gostinstva.

Trudim se, da bi kupoval čim več _____ pridelanega sadja in zelenjave.

- *socialen:*

Večkrat slišimo, da je Slovenija _____ država. To pomeni, da skrbi za _____ varnost vseh državljanov.

Posebna družbena ureditev je _____ zem. Slovenija je bila ena od republik _____ federativne republike Jugoslavije. Skoraj v vsaki državi deluje tudi stranka _____ demokratov.

- *material*

Njegovo _____ stanje ni najboljše. Kdor misli samo na _____ dobrine je _____.

- *dieta*

Vsak bolnik potrebuje _____ jedilnik. Strokovnjak, ki ga sestavi, se imenuje _____, veda, ki se ukvarja ...pa _____.

- *viola*

Manjše godalo od viole je _____, večje pa _____ . Glasbeniki, ki nanje igrajo, so _____, _____ in _____.

Na začetku notnega črtovja stojita _____ in basovski ključ.

- *ideal*

V svoji sobi imaš _____ pogoje za učenje.

Osebo, v katero smo zaljubljeni, marsikdaj _____ – na njej vidimo samo lepe značilnosti.

1.2 ZVOČNIKI

Zvočniki so m, n, r, l, j, v

Nekateri zvočniki se drugače napišejo, kot se izgovorijo:
polž, volk, polh, poln, popoln, povsod, vsi, ...

Posebno moramo biti pozorni pri tvorjenju preteklika in prihodnjika za moški spol ednine.

SEDANJIK: Tine vstopi v sobo in odpre okno. Nekaj časa se uči, nato pa zasliši prijateljev glas ...

PRETEKLIK: Tine je vstopil v sobo in odprl okno. Nekaj časa se je učil, nato pa je zaslišal prijateljev glas ...

6. Naslednji povedi postavite v preteklik.

Ko pride domov, si pripravi sendvič. Navadno si stre tudi strok česna ali odpre konzervo rib z zelenjavo.

7. V povedih zamenjajte glavno osebo – namesto Tine naj bo glavna oseba Marko.

Tina si je ogledala gledališko predstavo, ki jo je zelo navdušila, čeprav ni vsega razumela. Doma je prebrala gledališki list. Odločila se je, da bo podprla svojo sestro, ki se zanima za gledališče, in ji večkrat pomagala pri učenju besedila.

8. Besedi *dolg/dolg* sta enakozvočnici. Besedilo dopolnite z besedami iz obeh besednih družin.

Odplačati mora ves _____. Veliko slovenskih podjetij je precej _____.

Sošolki je _____ 20 evrov, meni pa _____ 10 evrov.

Ena stranica trikotnika je _____ 5 cm, druga pa je 2 cm _____.

_____ tretje stranice je 4 cm.

Veliko pravopisnih napak se pojavlja pri uporabi sklopov **lj, nj**:
manj, najmanj, bolj, najbolj, dolenjski, življenjski, poljski, ...
Pazite: črke j ne pišemo v primerih: slovenski, šolski, živilski, krogla,
bliže, ...

9. Vstavite ustrezno besedo iz besedne družine manj.

Slovenija je _____ od Švice, _____ evropska država pa je Vatikan.

Sliko moram _____, sicer je ne morem prilepiti v zvezek.

Trudimo se, da bi _____ porabo energije.

Če v uradnem pismu _____ podpis, je neveljaven.

V naših spisih je še veliko _____, v matematiki pa imajo nekateri sošolci še _____ iz osnovne šole.

Beseda zvezdica je _____.

10. Vstavite ustrezno besedo iz besedne družine bolj.

Pregovor pravi : Pamet je _____ kot žamet.

Nekateri so mnenja, da bi morali šolski sistem _____.

Prevzgojnim domovom so včasih rekli _____.

Ob nedeljah si za _____ privoščim sadno kupo.

11. Vstavite ustrezno besedo iz besedne družine -dalj-.

Morala bi vzeti _____ dopust, da bi se v resnici odpočila.

Če ne bo zadetka, bo rednemu delu tekme sledil _____.

Katera je _____ reka v Evropi?

_____ je označena s točko A in točko B.

To je moj _____ sorodnik.
Ajdovščina je od Ljubljane _____ 88 kilometrov.
V oddelkih _____ bivanja učenci lahko napišejo tudi domačo nalogo.

12. Popravite napake.

Iz škatlje je vzela knigo s pravlicami.

V šolskem spisu sem opisal svojo življensko pot.

V pripovedkah je resnica domišljisko preoblikovana.

Zamanj se je prijatelj trudil, da bi se mu pridružil.

Nič ni zastonj, vse je treba plačati.

V prihodnosti se bo ukvarjal z metom kroglice.

1.3 NEZVOČNIKI

Zveneči nezvočniki: b, d, g, z, ž

Če jim sledijo samoglasniki, zvočniki ali zveneči nezvočniki, pri zapisu ni posebnih težav: bolezen, dlan, zbor, žvižg, grozd, dan ...

Na koncu besed ali pred nezvenečimi glasniki pa se izgovorijo *nezveneče*, zato moramo biti zelo pozorni na pravilen zapis.

13. Zapišite glasnik, ki ga izgovorimo na koncu naslednjih besed.

Zob, golob, galeb _____

David, sad, plod, god, pod, mlad, med, led, zid, rod, sod _____

breg, sneg, smog, polog _____

brez, obraz, Janez _____

Matjaž, Tomaž, Matevž, jež, mož _____

Veliko besed je nastalo s predponami: pred, iz, pod, raz, od, ... (*predpisati*, *izstopiti*, *podpisati*, *raztopiti*, *odposlati*, ...). Če pomislimo, kako je beseda nastala, ne bomo imeli težav s pravilnim zapisom.

14. S predponami tvorite glagole in samostalnike.

Primer: iz+pisati – izpisati, izpis

predlog + glagol	glagol	samostalnik
v+pisati		
raz+pisati		
od+pisati		
pod+pisati		
iz+stopiti		
v+stopiti		

15. Dopolnite.

Kdor je brez posla, je _____.
Pri iskanju zaposlitve imajo pomembno vlogo delovne _____.
Prvi mož v državi je _____.
Vsako živo bitje se bori za svoj _____.
Na svetu _____ približno 6000 živih naravnih jezikov.
Vedno pijem grenko kavo – kavo brez _____.
Moramo ga opogumiti in _____, saj ima dobre zamisli.
Najstrožji vzgojni ukrep je _____.
Meta je učiteljica slovenščine in mentorica novinarskega _____.
Svoje znanje angleščine _____ na poletnih tečajih.

16. Vstavite ustrezno črko/črki.

Nahr__tnik, po__pis, ra__topina, bele__ka, sva__ba, pre__ednik, i__topiti, pi__ama

17. Popravite napake.

Ljucki gotci so se razšli, takoj ko se je svadba končala. Pripovetka govori o Petru Klepcu. Anica je bila ves teden bolana.

18. Zapišite oblike za ženski in srednji spol.

<i>moški spol</i>	<i>ženski spol</i>	<i>srednji spol</i>
gladek		
sladek		
bolan		

19. Zapišite oblike dvojine in množine.

<i>ednina</i>	<i>dvojina</i>	<i>množina</i>
dogodek		
medvedek		
zobek		
robec		

20. Tvorite pomanjševalnice.

vrabec	vrabček	golob	
poljub		sod	

21. Vstavite črko *u* ali *v*.

Predavatelj je po ___daril, da načela zdravega življenja ___ključujejo tudi gibanje.

Kanja je ___jeda. Pesem je bila ___sem ___šeč.

Vsak dan ___stanem ob šesti uri, v posteljo pa se ___ležem ob 23. uri.

___prašala me je, kam naj se ___sede.

2 OBLIKOSLOVJE

Nekatere besede lahko sklanjamo, spregamo, postavimo v različna števila, ... To so **pregibne** besedne vrste: samostalniška beseda, pridevniška beseda, glagol.

Nekatere besede pa ne spreminjajo svojih oblik – to so **nepregibne** besedne vrste: prislov, predlog, veznik, členek, medmet.

Samostalniška beseda poimenuje bitja (osebe, živali, rastline), stvari in pojme: štoklja, mladič, gnezdo, nebo, ljubezen, družina, kljun, perut, poletje, Prekmurje, ...

Pridevniška beseda poimenuje lastnosti, vrsto, svojino in količino: lep(a), ponosen, vesel, topel, varen, štokljin, dve, tri, ...

Glagoli izražajo dogajanje, dejanje, stanje: opazovati, leteti, mirovati, varovati, skrbeti, hraniti, splesti, biti, ustvariti, ljubiti, ...

2.1 Samostalnik

Pri sosednji **mizi** se je neki **moški** mastil z ogromnim dunajskim **zrezkom**. S **Tajo** sva z odprtimi **usti**, iz katerih nama je kapljala **slina**, pozorno spremljali vsak njegov **gib**. **Ženska** je vsaki prinesla eno **oranžado**. Imela je velike rjave **oči**, kot **srna**. (Iz knjige Dese Muck, Pod milim nebom)

Samostalniki označujejo:

- *bitja*: moški, Taja, srna, ...
- *stvari*: miza, zrezek, ...
- *pojme*: gib, pomlad, ...

Slovenščina pozna tri slovnične spole:

- *ženski spol*: lipa, knjiga, miza, noč, ljubezen, ...
- *moški spol*: zvezek, pogled, vojvoda, ...
- *srednji spol*: mesto, okno, oko, ...

1. Zapišite čim več samostalnikov, na katere pomislite ob pogledu na zgornjo sliko.

Kako določimo spol samostalnika? Postavimo ga v osnovno obliko (imenovalnik ednine) in dodamo zaimek: **tisti** za moški spol, **tista** za ženski spol in **tisto** za srednji spol.

2. Samostalnike postavite v osnovno obliko in s pomočjo kazalnega zaimka določite spol.

Marjan je kljub nalivu odšel po vodo za večerjo. Ko se je do konca stemnilo, smo dali čez okno stare deske, da se v dolino ne bi videla svetloba. Prižgali smo sveče in zakurili ognjišče.

samostalnik	osnovna oblika	kazalni zaimek	spol
nalivu	naliv	tisti (naliv)	moški spol
vodo			
večerjo			
konca			
okno			
deske			
dolino			

sveče			
ognjišče			

3. Samostalnikom zapišite sopomenke.

radost		dijak		tekst	
bridkost		duri		dialekt	

4. Samostalnikom zapišite protipomenke.

veselje		zahod		ljubezen	
svetloba		nakup		prihod	

Sklanjanje

ime sklona	vprašalnici	primer
imenovalnik	kdo/kaj	otrok
rodilnik	koga/česa	otroka
dajalnik	komu/čemu	otroku
tožilnik	koga/kaj	otroka
mestnik	o kom/o čem	pri otroku
orodnik	s kom/ s čim	z otrokom

Samostalniki se sklanjajo po enem od vzorcev (glej prilogo 1), vendar se pri nekaterih samostalnikih oblike sklonov razlikujejo od vzorca.

Pazite:

- Za *c, j, č, ž, š* so končnice *-em/-ev/-ema/-em*.
- Moška imena *Marko, Vojko, Samo, ...* sklanjamo *Marka (ni), Vojka (ni), Sama (ni), ...*
- Moška imena *Jaka, Aljoša, ...* sklanjamo *Jake, Aljoše ...* Dovoljeno je tudi sklanjanje po I. moški sklanjatvi *Jaka (ni), Aljoša (ni), ...*
- Moška imena *Tone, France, ...* sklanjamo *Toneta, Franceta, ...*
- Moška imena *Toni, Franci, ...* sklanjamo *Tonija, Francija, ...*
- Pri moških sklanjamo ime in priimek: *Marko Bajc, Marka Bajca (ni), ...*
- Pri ženskah sklanjamo samo ime: *Ana Orel, Ane Orel, ...*
- Ko zanikamo, *namesto tožilnika uporabimo rodilnik*: *Poznam tvojo sestro. Ne poznam tvoje sestre.*
- Posebne oblike imajo samostalniki *mati, hči, gospa, otroci*.
- Pri samostalniku *človek* se v množini spremeni osnova (*ljudje*), v dvojini pa se obe osnovi izmenjujeta.

5. Samostalnik v oklepaju postavite v pravilno obliko.

Na tekmi sem dal osem (koš) _____.

Nekaterih (poklic) _____ sploh ne poznamo.

Na vrtu, kjer sem včeraj videl pet (jež) _____, imam veliko težav s (polž) _____.

Vodo je zajemal z (vrč) _____.

Na zabavo sem povabil tudi (Marko, Miha in Jani) _____.

S tem (kjuč) _____ nisem mogla odpreti vrat.

Ulovil me je z (obe roki) _____.

Predstavil mi je svojo (hči) _____. To je moja (hči) _____.

Vedno je spoštoval svojo (mati) _____.

Ste povedali (gospa Vidmar) _____, da bo sestanek?

Nekaj (gospa, mn.) _____ se je opravičilo.

Občinsko priznanje so podelili (gospa, dv.) _____, ki se prostovoljno ukvarjata s težavnimi (otrok, mn.) _____.

V pristanišču je veliko (ladja-mn) _____, ki so priplule iz daljnih (morje – mn.) _____.

Koliko (žemlja) _____ naj kupim?

S temi (možnost, mn.) _____ nisem bil seznanjen.

Pred (dve leti) _____ so zaposlili (Sandi in Tone) _____.

Z (otrok – mn.) _____ smo poslušali predavanje o reji (konj) _____.

Našega (Branko) _____ ni doma.

Mami je prinesel tri _____ (nagelj).

_____ (Rudi) so izbrali za najboljšega igralca.

Naredili smo poskus z _____ (valj).

Sladkarije sem dobil pri _____ (gospa).

Naš blok ima sedem _____ (nadstropje).

6. Samostalnik *človek* zapišite v dvojino in množino.

	ednina
I.	Nenavaden človek je vstopil.
R.	Tega človeka ne poznam.
D.	Človeku zaupam.
T.	Srečala sem zanimivega človeka.
M.	Pri človeku je skupina otrok.
O.	Povezan je s sumljivim človekom.

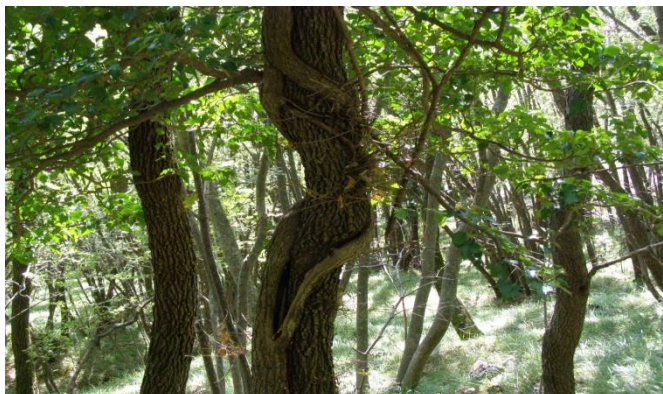
	dvojina	množina
I.		
R.		
D.		
T.		
M.		
O.		

7. V povedih sklanjajte besedni zvezi (*dve ladji, Jernej Sovre*).

imenovalnik	
rodilnik	
dajalnik	
tožilnik	
mestnik	
orodnik	

imenovalnik	
rodilnik	
dajalnik	
tožilnik	
mestnik	
orodnik	

2.2 Pridevnik

8. Poiščite čim več pridevnikov, na katere pomislite ob pogledu na zgornjo sliko (ne pozabite na barve, oblike, ...).

--

9. Pridevnikom zapišite sopomenke.

čeden		veder		lirska	
brihten		sijajen		originalen	

10. Pridevnikom poiščite protipomenke.

vesela		svetla		kratka	
visoka		globoka		jutranja	

11. Iz zemljepisnih imen tvorite vrstne pridevnike (na *-ski, -ški*). Pazite na veliko začetnico.

Ljubljana		Beograd	
Novo mesto		Pariz	
Idrija		Škofja Loka	
Kranj		Kras	

12. Iz imen tvorite svojilne pridevnike.

Peter - _____ sestra Petra - _____ oče
Matej - _____ knjiga Hana - _____ dnevnik
Manica - _____ spis Jani - _____ pesem

13. Iz priimkov tvorite svojilne pridevnike.

Kopitar - _____ slovnica Minatti - _____ pesem
Grohar - _____ slika Bole - _____ zbor

Pazite:

Ko postavimo pridevnik in samostalnik moškega ali srednjega spola v *mestnik*, velikokrat uporabimo napačno končnico *-emu* namesto *-em*.

Napačno: o zanimivemu vprašanju, *pravilno:* o zanimivem vprašanju.

14. Popravite napake, tako da prečrtate neustrezno črko.

Prebrala sem pravljico o ljubljanskemu zmaju.

V državnemu zboru bodo glasovali o mandatarju.

Sestali smo se pri Andrejinemu bratu.

Ob staremu mestu so zgradili novo stanovanjsko sošesko.

Stopnjevanje

Pridevnike stopnjujemo na dva načina:

- lep, lepši, najlepši; visok, višji, najvišji
- bel, bolj bel, najbolj bel; odprt, bolj odprt, najbolj odprt

Posebnost: dober, boljši, najboljši

15. Stopnjujte pridevnike.

<i>osnovnik</i>	<i>primernik</i>	<i>presežnik</i>
temen		
ozek		
šibek		
dober		
pekoč		
globok		
nizka		
nova		
kratka		
pogumna		
potrta		

2.3 Glagol

16. Zapišite čim več glagolov, na katere pomislite ob pogledu na zgornjo sliko.

--

Glagoli v nedoločniku imajo končnici **-ti ali -či** (dela-ti, re-či).

17. Zapišite nedoločnike.

sedanjik	nedoločnik	sedanjik	nedoločnik
iščem		dovolimo	
sva		bije	
postrežem		dosežem	
obleče		teče	
žanjemo		poženemo	

SPREGANJE

delati

(jaz) delam	(ti) delaš	(on) dela
(midva) delava	(vidva) delata	(onadva) delata
(mi) delamo	(vi) delate	(oni) delajo

biti

(jaz) sem	(ti) si	(on) je
(midva) sva	(vidva) sta	(onadva) sta
(mi) smo	(vi) ste	(oni) so

V pretekliku in prihodnjiku se oblike za moški, ženski in srednji spol razlikujejo.
 Peter je delal, Petra je delala, moštvo je delalo;
 brat in sestra bosta delala, sestri bosta delali,...

delati – preteklik

(jaz) sem delal	(ti) si delal	(on) je delal
(midva) sva delala	(vidva) sta delala	(onadva) sta delala
(mi) smo delali	(vi) ste delali	(oni) so delali

delati – prihodnjik

(jaz) bom delal	(ti) boš delal	(on) bo delal
(midva) bova delala	(vidva) bosta delala	(onadva) bosta delala
(mi) bomo delali	(vi) boste delali	(oni) boste delali

Biti – preteklik

(jaz) sem bil	(ti) si bil	(on) je bil
(midva) sva bila	(vidva) sta bila	(onadva) sta bila
(mi) smo bili	(vi) ste bili	(oni) so bili

biti – prihodnjik

(jaz) bom	(ti) boš	(on) bo
(midva) bova	(vidva) bosta	(onadva) bosta
(mi) bomo	(vi) boste	(oni) bodo/bojo

18. Spregajte glagole žeti, pognati, doseči v sedanjiku.

19. Zapišite povedi v dvojino.

Tanja si je želela opraviti vozniški izpit. Najprej je opravila tečaj prve pomoči, nato pa je poslušala predavanja iz cestnoprometnih predpisov. Ko je uspešno opravila izpit, je začela z urami vožnje.

Tanja in Janja _____

Pravilno vikanje

Paziti moramo, da uporabimo *množinsko obliko glagola* (ste obiskali).

Če postavimo pomožni glagol v množino, deležnik pa v ednino, je to polovično vikanje, ki ni pravilno oz. ni knjižno (ste obiskal, ste rekla).

20. Tikanje spremenite v vikanje.

Boš v petek lahko prišel bolj zgodaj?	
Si pregledal pošto?	
Pripravi papirje!	
Boš pila kavo?	

21. Iz besedila izpišite glagole.

Včeraj smo si ogledali zanimiv mladinski film, ki so ga posneli po znani knjigi. Med počitnicami boste knjigo prebrali in jo obnovili. Kdor se uči, tudi zna.

Velelnik

Pri glagolu ločimo *povedni naklon* (delam, sem delal, bom delal), *pogojni naklon* (bi delal, bi bil delal) in *velelni naklon* (delaj, bodi). Velelni naklon je pogost v navodilih in receptih, npr.:

Solata s kvinojo

Kvinojo **skuhaj** po navodilih, nato jo **odcedi** in **splahni** s hladno vodo. Bučke **nasekljaj** na drobne koščke ali pa jih **naribaj**, nato jih **dodaj** h kvinoji. **Dodaj** koščke feta sira in **zmešaj** s kisom ali solatno polivko po izbiri.

22. Glagole postavite v velelnik.

popraviti		napisati	
zapeti		učiti se	
speči		postreči	
biti		pognati	
(ne) obljubljeni		brati	

Glagola morati in moči.

Pogosto se glagola v svoji rabi zamenjujeta nepravilno: namesto **moral** **sem skuhati kosilo**, rečemo **mogla sem skuhati kosilo**, kar je nepravilna raba.

morati:

sedanjik:

moram, moraš, mora;

morava, morata, morata;

moramo, morate, morajo.

preteklik: sem moral, si moral, je moral, ...

Glagol **moči** je pogostejši v nikalni obliki:

(ne) morem, (ne) moreš, (ne) more;

(ne) moreva, (ne) moreta, (ne) moreta;

(ne) moremo, (ne) morete, (ne) morejo.

preteklik: (nisem) mogel, ...

23. Popravite napake.

Nika se nebo opravičila. _____

Jutri bom bila doma. _____

Zakaj nisi povabil Sonjo? _____

Med testom nesmeš klepetati. _____

Ali živiste v mestu? _____

Nebi se rada pogovarjala o tako kočljivi zadevi. _____

V torek grema smučat. _____

Te naloge nisem morala rešiti. _____

Naslednji teden bom mogla plačati račune. _____

Gospod, mi lahko povete vaš naslov? _____

Gospa, ali ste uredila zdravstveno zavarovanje? _____

Priloga 1

Vzorci sklanjatev

I. ženska sklanjatev, vzorec: *lipa-e*

sklon	ednina	dvojina	množina
imenovalnik	lipa	lipi	lipe
rodilnik	lipe	lip	lip
dajalnik	lipi	lipama	lipam
tožilnik	lipo	lipi	lipe
mestnik	(o) lipi	(o) lipah	(o) lipah
orodnik	(z) lipo	(z) lipama	(z) lipami

II. ženska sklanjatev, vzorec: *perut-i*

sklon	ednina	dvojina	množina
imenovalnik	perut	peruti	peruti
rodilnik	peruti	peruti	peruti
dajalnik	peruti	perut(-i)ma	perutim
tožilnik	perut	peruti	peruti
mestnik	(o) peruti	(o) perutih	(o) perutih
orodnik	(s) perutjo	(s) perut(-i)ma	(s) perutmi

III. ženska sklanjatev, vzorec: *Iris-ø*

sklon	ednina	dvojina	množina
imenovalnik	Iris	Iris	Iris
rodilnik	Iris	Iris	Iris
dajalnik	Iris	Iris	Iris
tožilnik	Iris	Iris	Iris
mestnik	(o) Iris	(o) Iris	(o) Iris
orodnik	(z) Iris	(z) Iris	(z) Iris

I. moška sklanjatev, vzorec: *korak-a*

sklon	ednina	dvojina	množina
imenovalnik	korak	koraka	koraki
rodilnik	koraka	korakov	korakov
dajalnik	koraku	korakoma	korakom
tožilnik	korak	koraka	korake
mestnik	(o) koraku	(o) korakih	(o) korakih
orodnik	(s) korakom	(s) korakoma	(s) koraki

II. moška sklanjatev, vzorec: *vojvoda-e*

sklon	ednina	dvojina	množina
imenovalnik	vojvoda	vojvodi	vojvode
rodilnik	vojvode	vojvod	vojvod
dajalnik	vojvodi	vojvodama	vojvodam
tožilnik	vojvodo	vojvodi	vojvode
mestnik	(o) vojvodi	(o) vojvodah	(o) vojvodah
orodnik	(z) vojvodo	(z) vojvodama	(z) vojvodami

srednja sklanjatev, vzorec: *mesto-a*

sklon	ednina	dvojina	množina
imenovalnik	mesto	mesti	mesta
rodilnik	mesta	mest	mest
dajalnik	mestu	mestoma	mestom
tožilnik	mesto	mesti	mesta
mestnik	(o) mestu	(o) mestih	(o) mestih
orodnik	(z) mestom	(z) mestoma	(z) mesti

Viri:

TOPORIŠIČ, Jože: *Slovenska slovnica*. Druga, pregledana in razširjena izdaja. Maribor: Obzorja, 1984.

JOŽEF - BEG, J. in D. Debeljak: *Slovenski jezik*. Učbenik za slovenščino v 1. in 2. letniku nižjega poklicnega izobraževanja. Ljubljana : DZS, 2004

GOMBOC, Mateja: *Besede 1*. Učbenik za slovenski jezik v 1. letniku triletnih poklicnih šol. Ljubljana: DZS, 2001

GOMBOC, Mateja: *Besede 2*. Učbenik za slovenski jezik v 2. letniku triletnih poklicnih šol. Ljubljana: DZS, 2002